
**SREČANJE EEMDG/EUROPEAN ETHNOLOGY
MUSEUM DIRECTORS GROUP MEETING
Ljubljana, 12.–14. september 2013**

435

EEMDG je neformalno združenje direktorjev evropskih etnoloških muzejev. Namen vsakoletnega srečanja je v dnevni in pol podrobneje obravnavati dve do tri izbrane teme, ki jih predhodno določi ožji odbor, se seznaniti z muzeji novih članov in na kratko obravnavati aktualne teme, ki jih predlagajo člani. Poudariti velja, da se v združenju povezujejo direktorice in direktorji največjih evropskih muzejev z zunajevropskimi zbirkami, pri čemer sta Slovenski etnografski muzej in Etnografski muzej iz Budimpešte edina muzeja, ki zbirata, hranita in predstavljata tako zunajevropske kot etnološke zbirke večinskega naroda držav, ki sta ju ustanovili. Sama sem se združenju na povabilo dr. Stevena Engelsmana, tedaj še direktorja Etnološkega muzeja (Volkenkunde museum) iz Leidna na Nizozemskem, pridružila pred petimi leti v Sankt Peterburgu, letos pa sem prevzela organizacijo srečanja.

Prva tema, ki smo jo obravnavali letos, je bila *Muzeji in njihove lokalne, nacionalne in mednarodne publike*. Izhodišče razprave je bilo, da muzeji neprestano preizprašujejo moč svoje družbene vloge, ugotavljajo svoj vpliv na družbo, s tem merijo upravičenost svojega obstoja ter tako osmišljajo svojo družbeno funkcijo. Če jim uspeva nagovoriti publiko z odmevnimi projekti, potem jim do neke mere uspeva preživeti tudi ekonomsko. Bolj ko so projekti odmevni v javnosti, lažje si zagotavljajo nadaljnje vire financiranja. S tega vidika nas mora še kako zanimati struktura naše publike in zato vprašanje, koga sploh nagovarjamo. Kljub temu, da večini zaradi velikih in odmevnih razstav uspeva vzbujati zanimanje in pritegniti obiskovalce ter s tem opravičevati družbeno relevantnost, pa to še ni dovolj za zagotavljanje nadaljnjega obstoja. Za obstoj muzejev je vsekakor ključna podpora financierjev oziroma ustanoviteljev. V tem se zelo razlikujejo, saj večina nima takšnega statusa in državne oziroma regionalne podpore kot npr. muzej Quai Branly v Parizu in pravkar prenovljena Muzeja svetovnih kultur v Kölnu in Baslu. Slednji se o donacijah pogovarjajo predvsem z vidika zbirk in predmetov in manj z vidika financ. Sponzorska sredstva zanje niso stvar preživetja. Precej drugačno je npr. trenutno stanje na Nizozemskem, kjer država močno zmanjšuje podporo etnološkim muzejem. Zaradi tega je zbirke Tropskega muzeja odkupila od Tropskega inštituta, ki je bil njihov lastnik, in jih pridružila muzeju v Leidnu. Enako naj bi storila z zbirkami Afriškega muzeja v Berg en Dalu.

Splošna ugotovitev srečanja v Ljubljani je bila, da sta uspeh in preživetje muzejev zelo odvisna od njihovih konkretnih ekonomskih in družbenih okoliščin, da pa je vsekakor ključno, kako in na kakšen način muzeji nagovarjajo svojo publiko ter kako prepričljivi so za svoje financerje. Nekateri med njimi, kot npr. Afriški muzej iz Tongerena v Belgiji ali MAS iz Antwerpna v Belgiji, zelo dobro sodelujejo z lokalnima skupnostma, prvi s potomci Afričanov in priseljenci iz Afrike, drugi z mladimi iz imigrantskih skupnosti. V sodelovanju z njimi razvijajo javne programe in si tako dolgoročneje zagotavljajo publiko. Drugi si prizadevajo za tesno sodelovanje z deželami izvora zbirk in nosilci kultur, npr. Muzej svetovnih kultur iz Kölna ali Etnološki muzej iz Leidna, ki tesno sodelujeta z Maori z Nove Zelandije pri interpretaciji in predstavitvi muzejskih zbirk.

436

V okviru druge teme je tekla beseda o *politikah izločanja predmetov iz zbirk*. Gre za zelo perečo tematiko, ki se je v muzejih lotevajo z veliko previdnosti. Vsi se zavedamo, da imamo na ogled le manjši del predmetov in da jih večino hranimo v depojih. Število predmetov narašča, kajti kupujemo nove oziroma so nam podarjeni; z izločanjem “odvečnih” predmetov odlašamo zaradi previdnosti pri dokončnih odločitvah in pomanjkanja časa. Čeprav se ta proces zdi muzealcem normalen, pa se zunaj muzejske arene pojavlja vse več vprašanj o smiselnosti trošenja časa in denarja za hranjenje, vzdrževanje in varovanje predmetov, ki jih verjetno javnost ne bo nikoli videla oziroma ne bodo podvrženi raziskavam. Tu so še predmeti ali zbirke, ki bi jih nekateri muzeji radi predstavili v deželah izvora, vendar se zaradi slabih klimatskih pogojev za to ne odločajo. Debata je potekala v smeri, da bi ustvarili kategorije pomembnosti predmetov po skupinah od A do D, pri čemer bi prioriteto skrb namenjali predmetom skupine A, za druge bi bila merila varovanja in izposoje bistveno manj zahtevna. Vsekakor pa med kolegi prevladuje konzervativen pogled na varovanje zbirk in k “deselekciji” predmetov pristopajo zelo zadržano.

V nadaljevanju smo nekaj več časa posvetili temi digitaliziranega muzejskega gradiva. Prevladujoče mnenje je bilo, da stroški digitalizacije niso upravičeni, če digitalizirano gradivo ni splošno dostopno. Namreč, marsikje ga uporabljajo bolj ali manj za ožje strokovne namene in ne zaradi čim širše dostopnosti dediščine. Druga tema, ki smo se je dotaknili in ji nameravamo posvetiti večjo pozornost prihodnje leto, je interpretacija etnološke dediščine s strani umetnikov. Sodelovanja z njimi se v etnoloških muzejih lotevajo vse pogosteje, tudi zaradi večjega zanimanja publike za tovrstne projekte. Postavljata pa se vprašanji, kaj nam taki projekti prinašajo in kako biti in ostati zanimivi s projekti etnologov muzealcev v etnoloških muzejih.

V zadnji vrsti z leve: Yves le Fur (direktor Oddelka za dediščino in zbirke Musée du Quai Branly, Pariz, Francija), Nicholas Thomas (direktor, Cambridge Museum of Archaeology and Anthropology, Cambridge, VB), Bojana Rogelj Škafar (direktorica, Slovenski etnografski muzej), Inés de Castro (direktorica, Linden Museum Staatliches Museum für Völkerkunde zu Stuttgart, Nemčija), Carl Depauw (direktor, MAS – Museum aan der Stroom, Antwerpen, Belgija), Eija Maija Kotilainen (direktorica, Museum of Cultures, Helsinki, Finska), Karl Magnusson (direktor, Museum of World Culture in Gothenburg, Švedska), Guido Gryseels (direktor, Royal Museum for Central Africa, Tervuren, Belgija);

V prvi vrsti z leve: Wulf Köpke (direktor, The Hamburg Museum of Ethnology, Nemčija), Irene Hübner (direktorica, Afrika Museum, Berg en Dal, Nizozemska), Anna Schmid (direktorica, Museum der Kulturen, Basel, Švica), Wiebke Ahrndt (direktorica, Übersee Museum, Bremen, Nemčija), Boris Wastiau (direktor, Musée d'ethnographie de Genève, Švica), Richard Haas (pomočnik direktorice, Ethnological Museum, Berlin, Nemčija), Stijn Schoonderwoerd (direktor, National Museum of Ethnology, Leiden, Nizozemska), Yuri Chistov (direktor, Peter the Great Museum of Anthropology and Ethnography »Kunstkamera«, Russian Academy of Sciences, Sankt Peterburg, Rusija), Jan Willem Sieburgh (direktor, Tropenmuseum, Amsterdam, Nizozemska), Eijda Tervoort (tajnica EEMDG, National Museum of Ethnology, Leiden, Nizozemska) in Steven Engelsman (direktor, Weltmuseum, Dunaj, Avstrija). Sanne Houby-Nielsen, generalne direktorice Muzeja svetovnih kultur iz Stockholma, ki se je tudi udeležila srečanja, ni na sliki.
(Foto: Maja Kostric)